

www.fermude.com

۲۰ نأموژگاری

به

خه لات

بو طالبی ریگای نه جات

نأماده کردن و ودرگیپرانی

ابو مسلم ناربیانی

۱۴۳۱ کوچی

چاپی دووم

ناوی په ټوړوك:

۲۰ ناموژگاری به خهلات

بو طالبی پیگای نهجات

ناوی ناماده کار:

ابو مسلم نارینانی

ماقی چاپکردن و له بهرگرتنه وهی پاریزراوه .

چاپی دووهه

۱۴۳۱ کؤچی

ژماره هی سپاردن

(۴۰۷)

نهم نوسراوه: له زنجیره په یامه کانی (تربیة الاجیال _ اخلاق
النبی ﷺ و سننه و بعض الآداب الاسلامیة) ، بلاو کراوه ی
(مکتبه الغرباء) به دهست کاریه وه وهرگیړاوه له گهل ټیک
هه لکیشانی چهند نایهت و فهرمووده و ناسه واریک له لایهن ناماده کاره وه .

بنکه ی بلاو کردنه وه:

کتیبخانه هی پیشین

(هه ولیر)

(۰۷۵۰۴۷۹۴۲۴۲)

کتیبخانه هی هیوا

(بنه سلوه)

(۰۷۵۰۷۵۹۰۰۱۱)

پیشه کی :

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ ... وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ... وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ .

﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾

[سورة آل عمران: ۱۰۲] .

﴿يَتَأْتِيهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَجَدٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً ؕ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ ؕ وَالْأَرْحَامَ ؕ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾

[سورة النساء: ۱] .

﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿۷۰﴾ يُصَلِّحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ

وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ؕ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾

[سورة الأحزاب: ۷۰ — ۷۱] .

أَمَا بَعْدُ : فَإِنَّ أَصْدَقَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ وَخَيْرَ الْهَدْيِ هَدْيِي مُحَمَّدٍ ﷺ وَشَرَّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا وَكُلُّ مُحَدَّثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ .

اما بعد : خودای پهروه ردگار له کتیبه پیروزه کهیدا (قورئان)
 ده فه رموویت : ﴿ وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ
 فَانْتَهُوا ﴾ الحشر: ٧ .

واته : هه ره فرمانیک له لایه ن پیغه مبه ره وه (صل الله علیه وسلم)
 به سه رتانه وه بدریت شوینی بکه ون و وه ری بگرن ، وه له هه رچی
 شتی کدا قه ده غه ی لی کردن ئی وه ش خۆتانی لی به دوور بگرن .
 ههروه ها پیغه مبه ری راستگۆو سهروه ریشمان ﷺ ده فه رموویت :
 ((كُلُّ أُمَّتِي يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ أَبِي . قِيلَ : وَمَنْ يَا أَبَى
 رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : ((مَنْ أَطَاعَنِي دَخَلَ الْجَنَّةَ ، وَمَنْ عَصَانِي
 فَقَدْ أَبِي)) (١) .

واته : گشت ئومه تم ده چن بۆ به هه شت مه گه ر ئه وانه نه بی
 نایانه وی ووتیان : جا ئه ی پیغه مبه ری خوا ﷺ که س هه یه
 نه یه وی بچیت بۆ به هه شت ؟ له وه لامدا فه رموی : ئه وه ی گوی
 رایه لی فه رمانه کانم بکات ئه وا ده چیت بۆ به هه شت وه ئه وه یشی

(١) صحیح : رواه البخاري (٦٨٥١) .

لاملی بکات له فرمانه کانم و یاخی بیّ تها و تها کهسه یه
 که نایه ویت (واته : ناچیت بو به هه شت)! ههروهها
 له فهرمووده یه کی تر دا هاتوه ده فهرمووی : (مَنْ رَغِبَ عَنْ سُنَّتِي
 فَلَيْسَ مِنِّي)^(۱) .

واته: تها کهسه ی له سونه تی من (واته : له ری و شوین و
 فرمانه کانم) لابدات تها له تیمه نیه!

(۱) صحیح: رواه البخاري (۴۷۷۶) ، ومسلم (۱۴۰۱) و غیرهما.

خوینهرانی ئازیز :

ئەمەو چەندین دەقی تر لە دووتوی ی قورئانی پیروۆزو سوننه تی
 پاك و بى خەوش دەربارەى گرنگی دەست گرتن بەو دوو سەرچاوە
 پیروۆزەو هاتوون و باس لە پیویستی دورکەوتنەو لە زیادە کاریەکان
 لە تاین دەکەن ! هەر و هە موسلمانان هە ئێه نیین بو کارکردن و
 خۆرازانده و هیان بە کۆمە ئیک خورەوشتی لە بارو جوان و
 بە هەر مەند بوون لییانە وە . بۆیە ئیمەش وەك پەیرهوی کردنیك
 لەم فرمایشته پیروۆزانە چەند لایەنیکی خورەشتی بەرزو
 قەشەنگی پیغەمبەری سەرور و ئازیز ﷺ لەم (۲۰)
 نامۆزگاریە ئەخەینە روو ، بە هیوای ئەو هی بى بە مایەى سوودو
 پەیرهوی لیکردنیان لە ژیانى روۆزانە .

۱. دوور کهوه له (فحش) واته: هه موو شتیکی به دو بیزارو له کردارو گوفتاره کان ههروه ها دوور کهوه له کهسانی فاحش و به کردار و گوفتار چونکه تهوان خراپترین جیگایان ههیه له لای خوا له روژی دوایی ، پیغه مبهری خوا ﷺ ده فهرمووی: (اِنَّ شَرَّ النَّاسِ مَنْزِلَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ تَرَكَهُ النَّاسُ اتَّقَاءَ شَرِّهِ)^(۱).

واته: خراپترینی خه لکانیک لای خوا روژی دوایی تهوانه که خه لکی خویمان له شه رانگیزی و به د رهوشتیان ده پاریزن .

۲. دهنگت هه لمه بره له قسه کردندا به تاییه تیش له شوینه گشیی به کان ، ههروه ها وازیینه له زور پیکه نین و له قاقادان چونکه زور بیکه نین دل ده مرینیت! ههروه که له فهرمووده ی صه حیج دا هاتوو ه پیغه مبهری خو شه ویست ﷺ ده فهرموویت:

(لَا تُكْثِرِ الضَّحِكَ فَإِنَّ كَثْرَةَ الضَّحِكِ تُمِيتُ الْقَلْبَ)^(۲).

(۱) صحیح: رواه البخاري (۵۶۸۵) .

(۲) صحیح: رواه ابن ماجه (۴۱۹۳) عن ابي هريرة رضي الله عنه ، وهو في ((سلسلة

الصحیحة)) (رقم ۵۰۶۱)

واته : زور پیمه که نن ، چونکه زور پیکه نین دل ته مرینیت (واته : دل رهق ده کات له وینیه بهرد ، ناموژگاری کاری تیناکات) !
 به لکو هه ولبده ته وپه ری پیکه نینت زهرده خه نه بیت ! دایکی
 ئیمانداران عایشه (رهزای خوی لی بیت) ده فهرموویت : (مَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُسْتَجْمِعًا قَطُّ ضَاحِكًا حَتَّى أَرَى مِنْهُ لَهَوَاتِهِ إِنَّمَا كَانَ يَتَبَسَّمُ)^(۱) .

واته : نه مبینیوه پیغه مبهری خوا ﷺ به ته واوی پیکه نیت و له قاقابdat و زمانه بچکۆلهی به دیار بکه وی ، به لکو هه ردهم به زهرده خه نه بووه !

۳. دوا مه که وه له جی به جی کردنی کارو پیداو یستی په ک که وته و هه ژاران - هاوکاری خاوو خیزانت بکه له کارو باری ماله کهت و رهفتاری جوان و چاکیان ده رحهق بنوینه پیغه مبهری خوا ﷺ ده فهرموویت : (خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ)^(۲) .
 واته : چاکترینتان چاکترینتانه بو خیزانه که ی .

(۱) صحیح: رواه البخاري (۵۷۴۱)، ومسلم (۸۸۹) .

(۲) صحیح: قطعة من حديث اخرجہ الترمذی (۳۲۳\۲) ، والدارمی (۱۵۹\۲) ، و

ابن حبان (۱۳۱۲) ، و صححه إمامنا الألبانی (رَحِمَهُ اللهُ) في

(السلسلة الصحيحة) (۲۸۵) .

۴. جوانترین پۆشاکه کانت بیۆشه له کاتی نوێژو چون بو مزگهوت (ابن عبد البر) رهحهتی خوای لی بی له کتیبی { التمهید (۳۶۹/۶) } دهلیت : (به لای زانایانه وه خو رازاندنه وه بو خۆشکردن و سیواک کردن له کاتی نوێژ کاریکی خۆش و یستراوه) ههروهها زانایان له راقهی ئەم ئایهته پیروژهدا

﴿ يَبْنِيْءَادَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ ﴾ الاعراف: ۳۱

واته: عه ورهتی خۆتان دا بیۆشن به جوانترین پۆشاک له کاتی نوێژهکان و چون بو مزگهوت (۱).

ههروهها هاوهلی بهریز (عبدالله بن عمر) (رهزای خوای لی بیت) کاتی (نافع) ئه بینی ته نهها بهیهک جل نوێژ ئه کات پیی دهلیت: تو بهئاوایی دهچیت بو بازار ؟ ووتی نه خیر ! ئه ویش پیی ووت :
(فالله أَحَقُّ أَنْ يُتَجَمَّلَ لَهُ) (۲).

واته : خوا شیاوتره تا خۆتی بو جوان و رازاوه بکهیت .

(۱) سهیری (الدین الخالص) صدیق حسن خان (۱۰۲/۲) و (التمهید) (۳۷۹/۶) بکه.

(۲) أخرجه الطحاوي في (شرح معاني الآثار) (۳۷۷/۱ - ۳۷۸) ، وانظر (تفسیر الطبري) (۲۳۹/۱۵) ، و (المغني) (۶۲۱/۱) .

۵. فیز لی مه ده له خواردنا به سه زهوی هه ر خواردنیکت چنگ کهوت بیخو بهو به شهی خوا پیی داوی رازی به پهیرهوی له ره وشتی جوانی پیغه مبه ر ﷺ بکه . هه ره کهو (أبي هريرة) (رهزای خوی لی بیت) ده فه رمویت: (مَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَابَ طَعَامًا قَطُّ كَانَ إِذَا اشْتَهَاهُ أَكَلَهُ وَإِنْ لَمْ يَشْتَهِهِ سَكَتَ)^(۱).

واته: قهت نه مبینیوه پیغه مبه ری خوا ﷺ عه بیی له خواردن گرتبی ، ته گه ر ئاره زووی خواردنی هه بووبی خواردوویه تی ته گه ر ئاره زووی خواردنی نه بووبی (واته :حه زی لی نه کردبی) بی ده نگ بووه !.

۶. خو ت به دوور بگه ره له قسه ی دزیو نابه جی ، هیچ ووته یه کی ناشیرن و بیزراو مه لی زور گالته و گه پ مه که ، هه ره ها راستگۆبه و ئاگاداره له درۆکردن ته گه ر بو بزهی لیوی خه لکیش بی !.

(۱) صحیح: رواه مسلم (۲۰۶۴).

پیغه مبهری خوا ﷺ ده فەر موویت: (وَيَلُّ لِّلَّذِي يُحَدِّثُ
بِالْحَدِيثِ لِيُضْحِكَ بِهِ الْقَوْمَ فَيَكْذِبُ وَيَلُّ لَهُ وَيَلُّ لَهُ)^(۱).

واته: وهیل بو ئه و که سهی که قسه و ناخاوتنیك به درۆ ته کات بو
ئه وهی بزه بخاته سهر لیوی خه لکانیک! وهل بو ئه و! وهیل بو
ئه و!

۷. کاریک مه که به رامبه ر براکانت که جیگای بیزاری و
نیگه رانی بی بویان ، وه به زه یشت به خه لکی و ههروهها
به ئازهلش بیته وه . پیغه مبهری خوا ﷺ ده فەر موویت: (مَنْ
لَا يَرْحَمُ لَأَيَّرَحَمَ)^(۲).

واته : ئه وهی رهحم نه کات ، رهحمی پی ناکریت (واته : خوای
گه وره ئه و مرۆقه له لوتف و رهحمه تی خوئی به دوور ده گریت).

۸. وریابه له رژدی و رهزیلی چونکه خوای گه وره که سانی
رهزیلی خویش ناویت ، ههروهها بزانه هه رگیز باوه له گه ل رهزیلی

(۱) صحیح: اخرجه أبو داود (۴۹۹۰)، وأحمد (۲۰۰۳۵) من طریق هز بن حکیم عن

أبيه عن جده، وحسنه الالباني في (صحیح الترغیب والترهیب) (۲۹۴۴).

(۲) صحیح: رواه البخاري (۵۶۵۱)، ومسلم (۲۳۱۸).

کۆناییتته وه له دلی ئاده میزاد ، ههروه کو پیغه مبهری خوا ﷺ ده فهرموویت: (لا یجتمع الشح والایمان فی قلب عبد أبدا)^(۱)
 ههروه ها پیغه مبهری خو شه ویست ﷺ خو ی به خوا پاراستوه له ره زیلی ههروه که له دو عاکانی داهاتوه: (اللهم انی أعوذ بك من الجُبْن والبُخل)^(۲) .

(الجُبْن): ترسنۆکی و نه بوونی بویری (الجراءة) له بهردهم راپه راندنی تاعهت و په رسته نه کان .

(البُخل): ره زیلی و نه بوونی سوود بو خه لکی چ به مال یان زانست و شتی تر..... { سهیری ((مرقاة المفاتیح شرح مشکاة المصابیح)) بکه (ص\۱۹) علی القاریء } به لام ناگاداربه نه که ی ماله کهت به زایه بدهیت و دهست بلاوی بکهیت له خو اردن و خو اردنه وه و جل و بهرگ و ئه و نیعمه تانه ی که خوا پیی داوی

(۱) صحیح: أخرجه النسائي (۳۱۱۰) عن أبي هريرة رضي الله عنه، وصححه امامنا الالباني رحمه الله في (صحیح الجامع) (۷۶۱۶).

(۲) صحیح: أخرجه البخاري (۶۰۰۸)، ومسلم (۲۷۲۲)، والترمذي (۳۴۸۵)، والنسائي (۵۴۵۱).

... له فهرموودهی (المغیره بن شعبه) (رهزای خورای لی بیتت) هاتوو که پیغه مبهری خوا ﷺ قه دهغه ی کردوو له مال به زایه دان . ههروه که ده فهرموویت: (...وقد هني النبي (صلي الله عليه وسلم (عن إضاعة المال)^(۱) .

۹. خۆت یباریزه له تووره بوون و ئه و کاره خراپانه ی که به م هوییه وه لیی ده که ویته وه . کاتی تووره بویت خۆت به خورای گه وره په نابده له شهیتانی نه فره تی ، ئه گهر ئه و کاته به پراوه ستانی بویت دابنیشه یان پالبده وه یان روومه تت بجه سه ر زه وی ! (بو ئه وه ی له زه وی نزیک بیته وه ، چونکه له و زهویه دروست کراوه ... که بنه رهت و (دایکی) ئه و مرۆقه یه کاتی ئه و دایکه ی به یاد دیته وه مل که چ و زه لیل ده بی .. چونکه توره بی له (کبر) و خۆزلی یه وه سه ره ه لته دات)^(۲) به لگه ی ئه مانه ش له م فهرمووده یه ی خواره وه دایه :

(۱) صحیح: رواه البخاري (۲۲۷۷)، ومسلم (۵۹۳)، والدارمی (۲۷۵۱)، واحمد (۸۳۱۶).

(۲) سهیری (مختصر منهاج القاصدين) بکه (ص/۲۳۵) للامام ابن قدامة المقدسي، بتحقيق/علي

حسن علي بن عبد الحميد الاثري الحلبي .

— عَنْ أَبِي ذَرٍّ : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : (إِذَا غَضِبَ أَحَدُكُمْ وَهُوَ قَائِمٌ فَلْيَجْلِسْ ، فَإِنْ ذَهَبَ الْغَضَبُ عَنْهُ وَإِلَّا فَلْيُضْطَجِعْ)^(۱).

۱۰. قورئان بخویننه وه به وردی و له و اتاکانی وورد به ره وه ، چاکتریش وایه له کهسانی غهیری خوٚت گوئیست بیت . ههروهک

هاوه لئی به ریژ (عبدالله بن مسعود) (رهزای خسرای لی بیت)

دهه فرموویت: پیغه مبهری خوا ﷺ پئی و وتم : (اقرأ علي القرآن)

قورئانم به سه ردا بخویننه وه ده لیت منیش و وتم ئه ی پیغه مبهری خوا

چون قورئان به سه رتا بخوینم و که به سه ر خوٚتا دابه زیوه ؟ ئه ویش

فه رموی (إني احب (وفي رواية أشتهي) ان اسمعه من غيري)

واته : من حهز ئه کهم له غهیری خوٚم گوئیستبم، ئینجا ئه لیت:

دهستم کرد به خویندنه وه ی سوره تی (النساء) تاگه یشتم بهم

ئایه ته ﴿ فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ

(۱) صحیح: رواه أحمد (۲۱۳۸۶)، و ابو داود (۴۷۸۲)، و صححه امامنا الالبانی

رحمه الله في (صحیح الجامع)(۶۹۴).

عَلَى هَتُوْلَاءِ شَهِيْدًا ﴿۱﴾ ، ئینجا فه رمووی: (حَسْبِكَ الْاَن)
 ته وهنده به سه ، پاشان رووم تی کردو سه یرم کرد چاوه کانی
 فرمیسکیان لی ته تکایه وه ^(۱) .

۱۱. گرینگی بده به پاک و خاوینی و خوت بون خوش بکه
 به تاییه تی له کاتی نویت و له روژانی هینی ((الجمعة)) ههروهک
 پیغه مبهری خوا ﷺ به زوری بونی به کارهیناوه و خوشترین
 بونیکیش به لایه وه بونی میسک بووه ، که ده فه رمووی: (اَطِيْبُ
 الطَّيْبِ الْمَسْكُ) ^(۲) .

ههروهها سیواک به کارینه چونکه سوننه تیکی پیروزی پیشه وایه و
 مایه ی ره زامه ند بوونی په روه ردگاری مه زنیسه .

خوشه ویستمان ﷺ ده فه رموویت: (السَّوَاكُ مَطَهْرَةٌ لِلْفَمِ ، مَرْصَاةٌ
 لِلرَّبِّ) ^(۳) .

(۱) صحیح: اخرجه البخاري (۴۶۶۷) ومسلم (۱۳۳۲).

(۲) صحیح: رواه أحمد (۱۱۳۲۹)، والترمذي (۹۹۱)، والنسائي (۱۹۰۵)، وصححه امامنا
 الالباني رحمه الله في (صحیح الجامع) (۱۰۳۲).

(۳) صحیح: رواه أحمد (۶۲)، وابن خزيمة (۱۳۵)، والدارمي (۶۸۴)، وصححه الالباني
 رحمه الله في (صحیح الجامع) (۳۶۹۵).

واته: سیواک پاککه ره وهیه بو دهم و مایه ی ره زامه ندی پهروه ر
دگاریشه . ههروه ها ده فهرموویت: (أمرت بالسواک حتی خشیت
ان ادرد)^(۱) واته: فهرمانی سیواک کردنم پیکرا تا وه کو ترسام
ددانه کانم بکه ون.

بزانه: سیواک کردن له م کاتانه دا سوننه ته:

ا- له کاتی دهست نویژگرتندا: به پیی ته م فهرمووده یه: (لَوْلَا أَنْ
أَشُقَّ عَلَيَّ أُمَّتِي لِأَمْرَتِهِمْ بِالسَّوَاكِ مَعَ كُلِّ وُضُوءٍ)^(۲)، و فی روایة
(مع الوضوء)).

واته: ته گه ره زیهت و ناخوشی نه بووایه بو سه ره ئومه ته که م ته وا
فهرمانم پی ته کردن تا سیواک بکه ن له گه ل هه موو دهست
نویژگرتنی کدا .

ب - له کاتی نویژ به پیی ته م فهرمووده یه: (لَوْلَا أَنْ أَشُقَّ عَلَيَّ
أُمَّتِي ، لِأَمْرَتِهِمْ بِالسَّوَاكِ عِنْدَ كُلِّ صَلَاةٍ)^(۱).

(۱) صحیح: (صحیح الجامع) (۱۳۷۱) للالبانی رحمه الله.

(۲) صحیح: رواه احمد (۹۹۳۰)، وابن خزيمة في (صحیحه) (۱۴۰) عن ابي هريرة

رضي الله عنه، وهو مخرج في (صحیح جامع) (۵۳۱۷).

ج - له کاتی خویندنه وهی قورئان : ههروه کو هاوه لئی بهر پیز (علي بن أبي طالب) (ده زای خوی لئی بیت) ده فه رموویت: پیغه مبهری خوا ﷺ فه رمانی سیواک کردنی پیداین و فه رموی : (إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا قَامَ يُصَلِّيَ أَتَاهُ الْمَلِكُ فَقَامَ خَلْفَهُ، فَيَسْمَعُ الْقُرْآنَ وَيَدْنُو فَلَا يَزَالُ يَسْتَمِعُ وَيَدْنُو حَتَّى يَضَعَ فَاهُ عَلَى فِيهِ فَلَا يَقْرَأُ آيَةً إِلَّا كَانَتْ فِي جَوْفِ الْمَلِكِ)^(۲).

د - له پیش خه وتن : { سهیری ((سفر السعادة في السنن النبوية و الشمائل المحمدية)) الفيروز أبادي بکه (ص/۳۳۱) بتحقيق الشيخ عبدالعزيز السيران } .

(۱) صحیح: رواه احمد (۹۵۴۴)، وابوداود (۴۷)، وصححه الالباني في (صحيح جامع) (۵۳۱۵).

(۲) صحیح: رواه البيهقي (۱۶۱)، وصححه الالباني في (السلسلة الصحيحه) (۱۲۱۳).

ه - کاتی له خه وه لهسان له شهودا : به پیی ئەم فەرمودیه که هاوهلی بهریز (حذیفة بن الیمان) (رهزای خوی لی بیت) ده فەرمویت :
 (كان النبي ﷺ إِذَا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ يَشُوصُ فَأُهُ بِالسَّوَاكِ)^(۱) .
 واته : کاتی پیغه مبهری خوا (صلی الله علیه وسله) له شهودا هه لئه ستایه وه ده می راته ژه نیه وه به سیواک و سیواکی ته کرد (واته : ددانه کانی خاوین ته کرده وه به سیواک ، هندی ده لین / واته له سیواک کردنا له خواره وهی ددانه کانی بو سه ره وه به کاری هینا وه ، وه (شوص) له به نه رتدا به واتای (الغسل) شوژدن دیت^(۲) .
 و - له کاتی گۆرانی تامی ده م .

ز - له کاتی گه رانه وه بو مال : ((دایکی ئیمانداران خاتوو عایشه (رهزای خوی لی بیت) پرسیری ئاراسته کرا (بأَيِّ شَيْءٍ كَانَ يَبْدَأُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ بَيْتَهُ قَالَتْ بِالسَّوَاكِ))^(۳) .

(۱) صحیح: رواه البخاري (۲۴۲)، ومسلم (۲۵۵) وغيرهما.

(۲) (النهاية في غريب الحديث والأثر (۵۰۹/۲) لابن الاثير.

(۳) صحیح: رواه مسلم (۲۵۳)، وابو داود (۵۱)، والنسائي (۸)، واحمد

واته: ئایا پیغه مبهری خوا ﷺ کاتی ته گه رایه وه بو مال وه داخل به ژوره وه ته بو به چ شتیك دهستی پی ته کرد ؟ فه رمموی به سیواک کردن)) .

تیبینی: ((شیخ الإسلام ابن تیمیة)) (ره جمعی خوی لسی بیت) ده فه رموویت: (چاکتر وایه سیواک به دهستی چه پ بیت ، ههروهک تیمامی ته حمد له ریوایه تی ((ابن منصور الکوسج)) باسی کردوه ، وه له ((مسائل)) هکه یدا هاتوه ، وه نه مان زانیوه یه کی له پیشه وایان پیچه وانه ی ته و بووبن ، چونکه سیواک کردن ده چیته بابی ((إماطة الأذى)) لادانی ئاسته نگ^(۱) .

— مه به ست پیی لادانی پیسای یه کانه ، چونکه لادانیان به دهستی چه پ کاریکی خوش ویستراوه سهیری ((سه رچاوه ی پیشو)) بکه .

(۱) سهیری (مجموع الفتاوی ابن تیمیة) ((۲۱/۱۰۸)) بکه .

۱۲. ههردهم بویرو به جهرگ به و ههق بلی ته گهر لهسه ر خوشت بیته ، نامۆزگاریه کانی خه لکی پهسند بکه ، نه که ی پشت له نامۆزگاریه کانیا ن بکه یته .

۱۳. دادوهری بنوینه له نیوان خیزان و منداله کانت جیاوازی مه خه نیوانیا ن له به خشین و بژیوی دانیان ، ههروهها دادوهر به له گشت بواره کانی ژیا نته .

۱۴. ئارام بگره و خوگر به لهسه ر ته و ناخوشتی و گرفتانه ی که به ریگای خه لکیه وه دوو چاری ته بیت و ههردهم لیبوورده به بهرامبه ریا ن تا وه کو خوای گه ورهش به فه زلی خو ی ته ت بووری، وه ته وه ی بو خو ت پیته خو شه بو خه لکیشت پی خو ش بیته ، پیغه مبه ری خوا لله دهه فه رموویته : (لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ) (۱).

واته : هیچ که سیك له ئیوه بروای ته وای نابیته تا هه رچی بوخوی پی خو شه بو برا که یشی پی خو ش نه بی !

(۱) صحیح: رواه البخاري (۱۳)، ومسلم (۴۵).

۱۵. گرنگی بده به سه لام کردن له براکانت بی ناسیت یان نهی ناسیت ، ههروهها سه لام بکه کاتی ته چیت بؤ کۆروو مه جلیسیک، یان له کاتی ده رچوون له و کۆره و له کاتی پیک گه یشتن و لیك جیابوونه وه و له کاتی تریش . ههروهها بزانه له ته واویه تی سه لام کردن تۆقه کردنه .

به لگهی ته مانهش لهم فهرموودانه دایه:

* عن عبدالله بن عمر رضی الله عنه قال: جاء رجل الى النبي ﷺ فقال: يارسول الله: أي الاسلام خير؟ قال: (تُطْعَمُ الطَّعَامَ ، وَتَقْرَأُ السَّلَامَ عَلَى مَنْ عَرَفْتَ ، وَمَنْ لَمْ تَعْرِفْ) ^(۱).

واته: پیاویک هاته خزمهت پیغه مبهه ﷺ و پرسیاری لی کرد نهی پیغه مبهه ری خوا، چ شتی له نایینی ئیسلام زور چاکه بیکه م؟ فهرمووی نان بده هه ژاران و سه لامیش بکه له هه موو که سی بی ناسیت یان نهی ناسیت .

* عن ابي هريرة رضی الله عنه ، عن النبي ﷺ: (إِذَا انْتَهَى أَحَدُكُمْ إِلَى الْمَجْلِسِ فَلْيُسَلِّمْ فَإِنْ بَدَأَ لَهُ أَنْ يَجْلِسَ فَلْيَجْلِسْ ثُمَّ إِنْ قَامَ وَالْقَوْمُ جُلُوسٌ فَلْيُسَلِّمْ فَلَيْسَتْ الْأُولَى بِأَحَقَّ مِنَ الْآخِرَةِ) ^(۲).

واته: ته گهر یه کی له ئیوه چوو بو کوزیک با سه لام بکات ، ههروه ها سه لامیش بکات کاتی هه ئه ستی جا ئه وهی یه که میان

(۱) صحیح: رواه البخاري (۱۲)، ومسلم (۳۹).

(۲) صحیح: رواه احمد (۹۶۶۲)، وصححه الالباني في (صحیح جامع) (۴۰۰).

له هی دووه میان ههق تر نیه . واته : چۆن سه لام کردن له کاتی
چوون بو کۆرو دانیشتنه کان پیویسته به هه مان شیوه له کاتی
چوونه دهره وهش پیویسته .

* عن البراء بن عازب رضی اللہ عنہ: قال : (من تمام التحية أن تصافح
أخاك)^(۱).

واته: له ته واویه تی سه لام کردن ته وقه کردنه له گه لا براکت .
(واته: ته وقه بکه له کاتی به یهک گه یشتن بی یان له یه کتر جیا
بوونه وه ، ههروه ها له تۆقه کردندا یهک دهستی بگریت، سهیری
(سلسلة الاحاديث الصحيحة)) بکه له ژیر فهرمووده ی ژماره
(۱۶) بهرگی (یه که م) نوسینی فهرمووده ناسی ناودار پی شه وا
(محمد ناصر الدین الالبانی) ره همه تی خوی لیبت .

۱۶. له سه لام کردندا پابه ندبه به گۆته (لفظ) ی (السلام
عليكم ورحمة الله وبركاته) که له سوننه تدا هاتوه، به لام

(۱) (اثر صحيح): رواه البخاري في (الادب المفرد) (۹۶۸)، وهو صحيح الاسناد
موقوفاً، انظر ((صحيح الادب المفرد)) (رقم ۷۴۵/ص ۳۷۱) للعلامة الالباني.

خۆت بپاریزه لهو دهسته وازانهی که پێچهوانه له گهله سوننه تی
پیشه و امان ﷺ و هک : (صباح الخیر - به یانی باش ، مساء
الخیر _ شهو باش و هتد) .

۱۷. ئە گهر ویستت پیری خۆت بگۆریت ، ئەوا بهرهنگی (زهرد ،
یان سوور) بیگۆره ، دوور که وه له به کار هیئانی رهنگی رهش
بهتهنها وهک پهیرهوی کردنی که له فرمایشتی پیغه مبهەر ﷺ که
ده فرموویت: (إِنَّ أَحْسَنَ مَا غَيْرْتُمْ بِهِ الشَّيْبَ ، الْحِنَاءُ ،
وَالْكَتْمُ)^(۱) .

واته : چاکترین شتی که بتانهوی پیری خۆتانی پی بگۆرن (خه نه
و که ته م) ه (الکت م) : رووه کی که رهنگی سووری تیا به تی که لی ناو
وه سمه ده کریت .

۱۸. له هه موو کرداره کانت پابه ندبه به سوننه تی پیغه مبهری خوا
ﷺ تا وه کو له ریزی پهیره و کارانی سوننه ت ئە ژمیر دریت ههروهک
له م فرمووده یه دا هاتووه : (ان من ورائکم ایام الصبر ،

(۱) صحیح: رواه ابن ماجه (۳۶۲۲)، والنسائی (۵۰۷۸) وصححه الالبانی رحمه الله .

للمتمسك فيهن يومئذ بما انتم عليه اجر خمسين منكم ، قالوا يا
 نبي الله او منهم ؟ قال بل منكم^(۱) .

واته: له دواى ئىوه رۆژانى ئارامگرتن دیت بو ئه وانه ی
 كه دهستیان گرتووه به (کیتاب و سوننه ت) له و رۆژهدا هه ریه ک
 له ئه وان پاداشتی په نجا له ئیوه ی هه یه ، ووتیان ئه ی پیغه مبه ری
 خوا پاداشتی په نجا له خۆیانیان هه یه ؟ له وه لامدا فه رموی :
 به لکو پاداشتی په نجا له ئیوه یان هه یه !!

۱۹. پهیرهوی بکه له فه رمان و قه دهغه لی کراوه کانی خواى
 گه وره و پیغه مبه ر ﷺ له گشت کارى که ئه نجامی ئه دهیت، دونیا
 مه که به خالی مه به ست .

۲۰. گزنگی مه ده به دونیا و سوور مه به له سه ر خۆشویستن و
 شوین خۆشیه کانی مه که وه ، چونکه دونیا خانووی کاتیه و
 به سه رده چی ! هاوه لى به ریز (علي بن ابي طالب) (رزای خواى لى بیست)
 له وته یه کی به ناوبانگیدا ده فه رموویت: (اَلَا اِنَّ الدُّنْيَا قَدْ تَرَحَّلَتْ

(۱) صحیح بشواهد: اخرجہ ابن نصر فی (السنه) كما فی (السلسله الصحیحة) (۴۹۴)

مُدْبِرَةً ، وَإِنَّ الْآخِرَةَ مُقْبَلَةٌ وَلِكُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا بُنُونٌ فَكُونُوا مِنْ
 أَبْنَاءِ الْآخِرَةِ ، فَإِنَّ الْيَوْمَ عَمَلٌ ، وَلَا حِسَابَ ، وَغَدًا حِسَابٌ ،
 وَلَا عَمَلَ^(۱) .

واته: دوونیا زۆر خیرا بهسهرت دا تیپهر ده بیّت و قیامه تیش زۆر
 به خیرا به ره و پروتسه وه دی هه رییه که یان له دوونیا و له قیامهت
 کوری خو یان هه یه ، بن به کوری قیامهت مه بن به کووری دونیا ،
 چونکه ته مرۆ له دونیا ته نها کار ته که یهت و لیپرسیینه وه نیه ،
 به یانیش واته له قیامهت دا لیپرسیینه وه هه یه و کرده وه نیه .

ههروه کو له فه رموده یه کدا پیغه مبه ری خوا ﷺ حه قیقهت و نرخ
 و به های ته م دونیا یه پیشان ته دات ، که ها وه لی به ری ز (جابر بن
 عبدالله) (ره زای خوای له بیّت) بو مان ده گی ری ته وه وه ده فه رموو یّت : (أن
 رسول الله ﷺ مر بجدي أسك ميت قال : ((ايكم يجب أن هذا
 له بدرهم ؟)) فقالوا ما نحب انه لنا بشيء ! قال ((فو الله

(۱) (حلیة الاولیاء) (۱/ص ۷۶)، و (منتخب کتر العمال) للمتقی الهندی

للدنيا اهون على الله من هذا عليكم) {رواه مسلم
(۴/۲۹۵۷/ص ۲۲۷۲) انظر ((المشكاة)) (۳/۵۱۵۷) .

واته: پیغه مبهری خوا ﷺ به لای بیچووه بزنیکی مرداره بووی
گوی قرتا و تیپه ری و فهرمووی : کی له ئیوه حز ته کات ئه مهی
پی بدریت به دره میک ؟ ووتیان ئیمه به رامبه ر به هیج شتیك
نامانه وی ، واته به به لاشیش نامانه ویّت. ئینجا پیغه مبهری خوا
ﷺ فهرمووی: سویند به خوا دونیا و گشت خو شی و چیژه کانی
که متریکه له مه له لای خوا بو ئیوه ! {سهیری ((مرقاة المفاتیح شرح
مشكاة المصابیح)) بکه (۵/ص ۱۶) علی بن سلطان محمد القاریء} .

سبحانک اللهم و بحمدک

أشهد أن لا إله إلا أنت أستغفرك وأتوب إليك.

www.fermude.com